

דברי תורה והסלידות

יר"ל ע"י מכון אהל אברהם

להוצאת ספרי מודינו הרב הגאון ר' אברהם בן ציון ביער שליט"א
רב דשכונת ריב"ל ביי"ש

פרשת חקת
(קרה בחו"ל)

ה' תמוז
תשפ"ג לפ"ק

גליון תיא"א
שנה ט'

לעי"נ הגה"צ מוהר"ר מאיר רפאל ב"ר ניסן זצ"ל

קול השיעורים
ממורינו הרב שליט"א
073-371-8218

תורה של "בעל" פה"

זוה הכוונה מה שאמרו חז"ל (ב"ב טז ב) מרגלית טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו ע"ה שכל החולה הרואה אותה מיד מתרפא, ופירש הכותב ז"ל, שכוונתם באמרם '**בצוארו** של אברהם אבינו' - דהיינו **בדיבורו** ובגרונו, שגור אומר על זה שיתרפא - והועילה תפילתו ודיבורו, כמאמר הכתוב (איוב כב כח) ותגור אומר ויקם לך.

והפירוש על המימרא הנ"ל, "שכל החולה שהיה רואה אותו - מיד מתרפא". מבאר המאור ושמש בפרשתינו באריכות עי' שם, וכ"כ בפרשת וירא נמי מאריך בזה, שיש כמה מדרגות צדיקים, יש מדרגה שממשיך רפואה על ידי שמברכין בידו ממש את החולה ועל ידי זה נתרפא, ויש מדרגה יותר אשר אם החולה רואה את הצדיק מיד מתרפא, והוא מחמת שהייתה הקדושה ב"ה שורה על הצדיק וכשהחולה רואה את הצדיק הזה מעורר בלב החולה התעוררות תשובה, ומשעבד את לבו לאביו שבשמים ועל ידי זה נתרפא, ובוה מבאר מימרא הנ"ל, שכל החולה הרואה אותה מיד מתרפא, ר"ל על ידי השראת הוי"ה שהיתה שורה עליו על ידי זה נתרפא החולה וזו מרגליות טובה לשם הוי"ה.

תפילת הצדיק

וה"ה נמי כל שאר צרכי בני אדם בני חיי ומוזני - כולם תלוין בתפילת הצדיק, כמאמר חז"ל (מו"ק טז ב) הקדוש ברוך הוא גוזר והצדיק מבטל.

ומבאר המאור ושמש באריכות מתק לשוננו, שכל מיני חלאים רח"ל באים על ידי קלקול אוירים ורוחות רעים, והוא שכאשר יענות אדם דרכו להטות מהדרך הישר - אז סר השמירה מעליו והרוחות לא טובים רוצים לדבק בהאדם הזה ולקלקל את טבעו, ועל ידי זה יוכל לבוא לידי חולאים רעים רחמנא ליצלן, וכן במניעת הפרנסה, הוא גם כן על ידי המשוטטים באוירים הרוצים להדבק בהאדם ולהביאו לידי עניות, כמו שאמרו בש"ס פרק ערבי פסחים (קיא ב) שרא דעניותא נבל שמיא וכו' ושורה במקום מיאוס, והם מונעים ממנו פרנסתו שלא יצליח בעסקיו, ומונעים את הקונים ממנו, או את המוכרים לו.

וכשהצדיק מתפלל עבורו, אז מוכרחים הרוחות רעות לילך ממנו, וחונה מלאך ה' סביבו, ובכל אשר יפנה יצליח, וכמו שמצינו בספר **חסידים**, עיין שם. והכל תלויה באמירת הצדיק, הגם שנגזרה הגזירה בעולמות העליונים - יש כח ביד הצדיק לבטל הגזירה, וכל המלאכים והממונים אין להם רשות לעשות מה שנצטוו עליהם לעשות מהגזירה, אחרי שהצדיק ביטל הגזירה מכל וכל על ידי דיבורו הקדוש, לפי שדרכו והילוכו בקודש בעסק התורה שהיא למעלה מכל העולמות, ששם אין שום גזירה, וכשהצדיק מדבק את

וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חקת התורה וגו', לאמר. ואפשר לדייק ב' דיוקים בפסוק א) כפל מילת 'לאמר'. ב) גם מה לשון 'חקת', ואם כוונתו על הפרה שמטהרת טמאים ומטמאת טהורים - היה ראוי לומר 'זאת חקת הפרה'.

בורא רפואות

וכותב על זה המאור ושמש, דנראה לרמוז בזה, כי הגה השי"ת ב"ה ברא תבל ומלואה להיטיב לברואיו, וברא להם כל צרכם הן במזון והן ברפואות, שאם צריכים רפואה - נבראו עבור זה עשבים טובים למיניהם, וכן כתב בזהר חדש (בראשית) אמר ר' יהודא, הולידה הארץ דשאים המגדלים לאחר כך וצומחים לעשות צורך העולם וכל העשבים של רפואה לרפואות בהם הבריות.

וכן נמי מובא בספר **צדור המור** על שמות (פרק טו פסוק כה) על הפסוק ויורהו ה' עץ. ולא אמר ויראהו, אלא ויורהו, שה' הורה לנו טבע וסגולת העשב כיצד ימתקו המים. וזהו שם שם לו חק ומשפט, כי החק הוא הדבר שאינו ידוע, כמו הסגולה שאינה בטבע הדבר, והמשפט, הוא הדבר שיש לאותו עשב בטבע ולא בסגולה, ושם הורה לו אלו השני דברים. וזהו ושם ניסהו, לאותו עשב, ולפי שידוע שיש עשבים שיש להם סגולות נפלאות, להחיות ולרפאות כל החלאים.

וגם כתוב בזהר הק', שה' יצר מלאכים הממונים לרפאות בני אדם באם צריכים לכך ח"ו, גם כל יתר צרכיו נבראו עבורו לטובתו.

הטבע משועבד לתורה

ומבאר המאור"ש, דזה רק אם אדם הולך בדרך התורה - אזי הטבע משועבד לתורה, כדכתיב (ויקרא כו ג - ד) אם בחקתי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם וגו'. ואם אדם מקלקל דרכיו חלילה, ונוטה מדרך הטובה ללכת בשרירות לבו הרע ועצת יצרו - אז תקנתו שיעשה תשובה שלימה ויעזוב דרכו הרע.

ראיית פני הצדיק מרפא

ועי' שם דיש עוד דבר שמרפא אם מסתכל בצדיק, אז הצדיק ממשיך בתפלתו רפואת הנפש ורפואת הגוף, כמו שכתוב בחז"ל בבבא בתרא (קטז א) דרש רבי פנחס בר חמא, מי שיש לו צער או חולה בתוך ביתו - ילך אצל חכם ויבקש רחמים עליו כו', וכוונתם כי העיקר תולה ביד הצדיק לתקן כל הדברים שקלקל בהעוותו מדרך הישר, ועי"ז נתגבר הרע חלילה והוא תחת הטבע וצריך לרפואה או שאר הצטרכות - אז החכם ישיבנו לדרך הטובה ושב ורפא לו, גם החכם יבקש עליו רחמים.

פניני הפרשה

זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר (יט, ב).

הכלל, כי טעמי התורה והמצוות הם נעלמים מכל האדם, רק האדם צריך לעשות ולקיים כל התורה, מחמת ציווי ה' עליו לעשותם ולקיימם. וזהו הרמז 'זאת חוקת התורה', כל התורה והמצוות הם חוקים אצלינו, כי אין נגלה לנו שום טעם מהמצוות, רק עיקר קיום התורה והמצוות יהיה מחמת 'צוה ה' לאמר', מחמת צווי ה' עלינו לעשות, אנו מחויבים לעשותם ולקיימם.

ובזה יבואר מה שצוה לעשות פרה לטהר מטומאת מת, כי הכלל, הנשמה והחיות אשר באדם, אשר הנשמה והחיות נחצב מתחת כסא הכבוד (זוה"ק ח"א ק"ג, א), רוצה תמיד לעבוד את הבורא ברוך הוא בלי הפסק רגע אחד, רק הגוף אשר באדם אינו מניח, ויש מלחמה תמיד בין הנשמה והחיות עם הגוף, ואדם הזוכה מנצח את הגוף לעשות כרצון הנשמה. ולמה זה הגוף אינו רוצה לקיים התורה והמצוות, מפני שאין משיג טעמי התורה והמצוות, כי אם היה יודע טעמי התורה והמצוות, היה הגוף גם כן רוצה לקיים המצוות, רק שאינו יודע טעמי התורה, והנשמה נחצבת מתחת כסא הכבוד ומשיגה טעמי תורה והמצוות, לכך רוצה תמיד לעשותם ולקיים בלי שום הפסק רגע, ואדם הזוכה מגביר הנשמה על הגוף לעשות ולקיים התורה והמצוות.

ולכך אדם המת שהנשמה עולה למעלה ונשאר הגוף לבדו מטמא הגוף. ולכך קברי הצדיקים אינם מטמאים, כי הגופים מהצדיקים הם מזוככים עד שהגוף גם כן רוצה בקיום התורה והמצוות, ולכך גם הגופים שלהם אינם מטמאים. וזהו הרמז 'זאת חוקת התורה', מחמת שהתורה הוא חוקה שאינו גלוי טעם התורה, ואין הגוף רוצה לקיים התורה, ואז הגוף מטמא אחר מותו כנ"ל, ולכך צוה השם יתברך לעשות פרה, לטהר מטומאת הגוף לבד שהוא מטמא במותו. ודו"ק:

זאת התורה אדם כי ימות באהל. אמרו חז"ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. ולכאורה הלא כתיב וחי בהם וגו'. אך הנה צריך האדם להיות חרד ולהחיש לעסוק בד"ת בעודנו בחיים חיותו בעוה"ז ואל יאמר לכשאפנה אשנ' שמא לא תפנה לכן צריך להיות יקר בעיניו היום והשעה שהוא בעוה"ז עודנו בכחו לתקן הכל ללמוד תורה אבל אח"כ אם יתן כל חללי דעלמא בעד יום אחד לשוב לעוה"ז לתקן מה שעיוות אז לא יניחוהו. וכמבואר בדרו"ל (פרקי דר"א פרק מ"ג) אצל ריש לקיש כי ביום שנסתלק הוא מעוה"ז מתו ג"כ כל חבריו הראשונים הגולנים שפירש מהם. והנה כאשר ראו בהכבוד והגדולה שנעשה לריש לקיש בג"ע בעולם העליון עם הצדיקים ולהם דחפו מדחי אל דחי. ויצעקו בצר להם לאמר מה נשתנה הוא ממנו הלא הוא עמנו הי'.

וישיבו כי הוא פירש מהם לעסוק בתורה ומעש"ט. וישאלו הניחוננו גם אנחנו נשוב ונעסוק בתורה מעתה. ואמרו להם עתה שוב אין פנאי עוד היה לכם לחזור בתשובה בחיים חיותכם. הנה לכך אמה"כ זאת חקת התורה כי תעסוק בה בתשובה ותשוקה שלימה. כי תדמה בנפשך אדם כי ימות באהל ויבקש את נפשו להשיבה על יום אחד לעוה"ז עוד. כמה היה משתדל בתורה ומצוות ומעש"ט באותו היום שהניחוהו (לשוב בוודאי לא היה מניח אף רגע אחד בלי עבודה ותיקון השלימות) לכל ימי חייו. וזהו ושוב יום אחד לפני מיתתך שתדמה בנפשך כי היום הזה הוא שהניחוך לשוב לעוה"ז עוד משמים כדי לעשות תשובה לפני מיתתך כמה יקר הוא היום הזה שלא תוכל עוד להשיגו אח"כ כנ"ל. וז"ש אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה פ"י שבכל יום הוא כבר מת והוא מחשב עצמו על המיתה של מחר ח"ו. והוא אם עודנו חי גם למחר זה הוא לו במתנה משמים עוד יום אחד לחזור בתשובה קודם מותו שלמחר. נמצא כי כל חיות שלו בעוה"ז הוא רק עבור התורה כל יום ויום כנ"ל. וזהו באמת כמ"ש וחי בהם שאין לו חיות כי אם בהם בהתורה ומצוות כנ"ל. וז"ש אשר אנכי מצוה אתכם היום שאין לו עוד פנאי רק היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם וזהו בכל יום יהיו בעיניך כחדשים שנותן לך עוד יום אחד משמים מחדש לעשות מצוות חדשים כנ"ל: **תפארת שלמה**

נעברה נא בארצך לא נעבר בשדה ובכרם וגו'. ביונתן תרגם לא נשרגא בתולין ולא נאנס אריסין ולא נבעול נשי גוברין באורח מלכא דבשמיא ניזיל. להבין כל זה, ומה שהקדימו שירדו מצרימה הוא, דהנה ידוע דיעקב ועשו חלקו עולם הזה ועולם הבא, עולם הבא נשאר לחלק יעקב, ולעשו עולם הזה, וא"כ כל תענוגי עוה"ז אכילה ושתייה ומשגל הם חלק עשו, רק עסק יעקב בהן הוא רק לצורך עולם הבא דהיינו שמתנהג בהם על פי חוק המלך ודת התורה, ועי"ז מעלה הניצוצות הקדושות המשוקעות בהן שהם לחלק יעקב בקדושה השקועות בתוך קליפת עשו הוא אדום. והנה ראשית ירידת ישראל היה לקליפת מצרים להעלות משם הניצוצין שהיו שם שקועות, כי מצרים היתה קליפה גדולה והך הכפתור וירעשו הסיפים [עמוס ט א] כמבואר בכ"מ וממילא יהיה בנקל בכל האומות להוציא הניצוצין. וז"ש ישראל לאדום הנה ירדנו למצרים, והכוונה היה להעלות הניצוצין שזה תכלית מגמתנו השייך לחלקינו בקדושה, והרמז והנה אנחנו בקדש אנחנו בקדושה, עיר קצה גבולך היינו סיוס גבולך שאין לך חלק בקדושה, כי לחלקך הוא עולם הזה, על כן נעברה נא בארצך היינו בארצותך אכילה ושתייה ומשגל הגם שהוא לחלקך בעולם הזה עכ"ז הוא דבר הצריך לנו לעולם הבא, כי לא נעבור בשדה ובכרם

ולא נשתה מי באר, כתרגום יונתן, היינו לא נעסוק בכל אלה בדרך העבירה ולתאוה ח"ו רק בדרך המלך מלכו של עולם נלך בעסק כל אלו הגשמיים על פי חוקי התורה, לא נטה ימין ושמאל לעסוק במותרות, עד אשר נעבור גבולך, שיגיע הזמן שיתבטל הגשמיות

ונעבוד את הש"י רק ברוחניות עולם הבא סחרה ואתננה קדש ל"י [ישעיה כג יח], והבן כי זה השליחות הוא נצחיות ששולח יעקב לעשו בכל דור ודור שלא יקטרג עלינו והבן. **אגרא דכלה**

שיעורי הלכה

שיעורי ההלכה נתנדב ע"י

הנהלת בית הוראה "אוהל ציון" שעי" ביהמ"ד סלנט - ריב"ל 28, ב"ש

בנשיאות הגה"צ מורינו הרב שליט"א

053-318-1922

ממורינו הרב שליט"א

הלכות ביהכנ"ס - ביהמ"ד / ב'

שאלה: האם אורחים מותרין לאכול בבתי כנסיות ובבתי מדרשות.
תשובה: יש אומרים שמותר לאורחים לאכול שם, ויש אומרים אפי' אורחים ולהלכה למעשה נראה דלכתחלה יש להאורחים ליזהר בזה, בכל מה דאפשר שלא יאכלו בבית הכנסת, ובשעת הדחק יש לסמוך על סברת המתירין.²

תלמידי חכמים ותלמידיהם, פסקינן מותרים לאכול ולשתות בביהכנ"ס מדוחק והכוונה ל"דוחק" ע"י בהערה.¹ בביהמ"ד פסק הרמ"א לתלמידי חכמים, שאפי' בלא דוחק מותרין, וכתבו הפוסקים דלאו דווקא לאכול ולשתות, אלא כל תשמישיהם הצריכים להם, מותרים הת"ח לעשות בביהמ"ד.¹

שאלה: האם מותר לאכול ולשתות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות.

תשובה: אין אוכלים ושותים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ואפי' מים אסור לשתות, מ"מ הלומד שם אפי' שלא בקביעות אם הוא צמא נוהגין להקל לשתות מים.²

¹ מחבר סימן קנא סעיף א'.

² מהר"ש בן הרשב"ץ סימן רע"ד.

³ כ"כ בברכי יוסף אות ב', דאם יושבים שם ללמוד שרי, ואף על פי שאינם תלמידי חכמים שרי כדי שלא יתבטלו מהלימוד וכן פסק בביאור הלכה (בסימן זה) בד"ה ואין אוכלין, וז"ל: ונראה דמי שלומד בביהמ"ד אפילו שלא בקביעות יש להקל בזה כשצמא לשתות, ד"ל דהוי בזה צורך מצוה כדי שלא יתבטל מלמודו.

⁴ מחבר (שם).

⁵ דפירוש מדוחק היינו לפי הב"ח שאין להם מקום לאכול ולשתות ולישון, או לפי המ"א שאין להתיר אלא אם כן דוקא כדי שלא יתבטלו מלימודם

⁶ הלומדים שם בקביעות.

¹ באליה רבה (אות ב') תמה על דברי הט"ז הנו', דהא כתבו התוספות במגילה (דף כח) דהתם מיירי בחדר הסמוכה לבית הכנסת, אבל בבית הכנסת גופיה אסור, וכן כתבו התוספות והרא"ש ריש בבא בתרא, וגם מה שכתב שכן כתב בית יוסף בשם רמב"ן, אינו ראייה דמיירי בבתי הכנסיות שבבבל שנעשות על תנאי דמותר בזה כמו דשרי בהתנת בארון ותשמישי קדושה בסימן קנ"ד סעיף ח'. וכן ע"י במגן אברהם בסימן רס"ט (ס"ק ב') דכתב, דהתם מיירי בבית הסמוך לבית הכנסת אבל בבית הכנסת אסור לאכול, יעו"ש,

² ואפי' בחוץ לארץ (דמהני תנאי).

³ ע"י בכף החיים בסימן זה.

⁴ ואף דקדושת ביהמ"ד חמורה יותר מביהכ"נ, כדלקמן בסימן קנ"ג (ס"א), מ"מ ס"ל דלענין חכמים ותלמידיהם שלומדים שם בקביעות התירו להם אפילו שלא מדוחק, משום דביהמ"ד הוא ביתו.

⁵ ה"כ במ"ב ס"ק ח', דלאו דוקא אכילה ושתיה, אלא ה"ה לכל תשמישיהם שרי.

⁶ כ"כ הט"ז (בס"ק א') והביא ראי' דהא איתא בסימן רס"ט, דאורחים אוכלים בני כנישתא, והוי ליה קידוש במקום סעודה, וכתב הט"ז, דכן הביא בית יוסף בסימן זה בשם רמב"ן, וכ"כ נמי הברכי יוסף (אות ג') בשם רבי ישעיה הראשון (בתשובותיו כ"י, סימן פ"ח) דאף בבתי כנסיות של ארץ ישראל (שלא מהני תנאי לפי כמה ראשונים) מותר לאורחים לאכול ולשתות שם, אף שאינם תלמידי חכמים, שלא אסרו אלא לבני העיר עכ"ד.

סיפור

מושקה התחבט, מדוכדך כולו, בין שתי האפשרויות הנוראות שניתנו לו. ואכן, הייתה דעתו נוטה לבחור באפשרות הראשונה: מה לי למסור את נפשי על דת משה וישראל, כאשר בין כך תיכרת נפשי מארץ החיים, בהיות גופי טמון בין פגרי הגויים המשוקצים. מוטב אפוא אשתמד ולפחות חיי שעה בעולם הזה יהיו לי. כך התהפך בייסורי נפשו. ביקש והפציר שייתנו לרב העיירה לבוא לפניו למען ישאל את פיו, אך הכומר וניריו הטמאים ידעו היטב מה יאמר לו הרב, לפיכך מנעו כל ביקור יהודי אצל האסיר האומלל, ותחת זאת הגיעו אליו הם מדי יום ביומו, כששפתותיהם נוטפות דברי ארס ושטנה מחד והבטחות לעתיד ורוד - מאידך. בערל שמע את כל הסיפור, והניצוץ - הוצת. הניצוץ האלוקי שהיה טמון וחבוי בקרבו, עמום ומעורפל, ניצת, ומשזה ניצת - היה ללפיד אש. היה לא תהיה! החליט בעוז, וכשאישי חיל כבערל מחליט - הוא גם משתדל בכל כוחו לבצע... ניגש בערל אל שומרי הסף בחצר הטירה והניזרים, שלא שקטו על שמריהם סביב תאו של מושקה, והחל לשוחח עמם שיחת רעים; התעניין לתומו על מצב האסיר המדובר, והללו תינו את אכזבתם מעקשנותו המתמשכת.

'הניחו לי', אמר בערל, שאיש כמובן לא העלה על דעתו כי יהודי הוא, הניחו לו את העבודה. לשון לימודים לי, אני ודאי אצליח לפתותו כי ימיר דתו ויקנה את חייו. כדבר איש אל רעהו אשוחח עמו, ובטוחני שאמצא מסילות לליבו התועה! שמחו הניזרים על ההצעה, שערי החצר נפתחו בפניו ובסולם רעוע השתלשל אל תוככי המרתף הטחוב. נשימתו נעתקה למראהו המדכא של מראהו המיוסר - עד כמה שיכול היה לראות באפלולית ששררה במקום, אך זה הספיק לו לכדי זעזוע עמוק - וכששמע את טריקת השער בעדו, פנה חרישית אל מושקה האומלל, שהיה בטוח כי עוד ניזר 'רחמן' הגיע לשכנעו ולהטיף לו.

אחא! יהודי אני, כמותך, אנשים אחים אנחנו! שמעתי עליך כי הנך חושב בדעתך להיעתר להצעת הרשעים הללו ולהמיר את דתך, ובאתי לחזק את ידיך כי לא תנתק את מוסרות אהבת ה' שבנפשך, אל נא תאבד את עולמך, היה חזק ואיתן כצור החלמיש, אל תיפרד מאבינו שבשמים! אולם, התמוגג מושקה בבכי, במוצאו את ההזדמנות להשיח את משברי ליבו, 'הלא בין כה אבודה נשמתי מעץ החיים. הן גם אם יקטלוני - יניחוני בין פגריהם, ובכך איבדתי את חלקי לעולם הבא. אולי מוטב אפוא שלכל הפחות חיי שעה יהיו לי לשלל כגוי, ולא אהיה אבוד משני העולמים?!' בל נשכח, כי בערל גם הוא לא היה מחסידי קמאי, בלשון המעטה, ואמונה תפלה זו התיישבה גם על ליבו, לא היה בפיו מענה למענה זו, לפיכך החליט לפותרה בדרך המעשה. וכך ענה ברורות למושקה, המוטל לפניו: מבטיח אני לך בתקיעת כף, שבמו ידי אביאך לקבר ישראל, על דברתי! ראה נא ראה כי גיבור ואיש חיל אנכי, ומסוגל אני לכך. גם אם ינסו מבקשי נפשך למנוע זאת בעדי, הנה אכה אותם במקלי מכת מוות והרג ואבדן. איש לא ימנע בעדי מלקיים את הבטחתי!

סיים, בהושיטו את ידו אל תוך כפו של מושקה. תקיעת כף נעשתה, ומושקה התמלא שמחה, הנה סרה דאגה מליבו, עתה ליבו בטוח ונכון למסור את נפשו

העיירה סערה וגעשה. הקלה היא בעיניכם, ביקורו של הרבי הקדוש, הצדיק והמקובל האלוקי, הגאון העצום שכל רז לא אניס ליה, בא לשכון כבוד בקרבם ולהאציל מהודו עליהם! הכל הזדרזו לטהר עצמם בסילודין ולהתכונן בחיל לקראת בואו של הרבי, הלא הוא רבי יצחק אייזיק מקאמארנא, בעל מחבר הספרים הנודעים "היכל הברכה" ועוד. בחרדת ובהדרת קודש קידמו בני העיירה את פני האורח הנערץ, נדחקו לקבל ברכת שלום ולנצל כל רגע לחזות בפניו המאירות.

בין הבאים, צדו את עיניו של הרבי שלושה אנשים שהגיעו כאחד, בעלי צורה וכל הילוכם אומר תורה ויראת שמים. קירב אותם הרבי ושוחח עימם ארוכות, כשהוא מתפעל מאוד ממדרגתם הנעלה, כפי שהכיר וראה הוא בעיני קודשו, בהכירו בהם כי תלמידי חכמים מופלגים המה ויראתם קודמת לחכמתם. לאחר שהאריך עימם בסוד שיח, פנה הרבי למארחיו ושאל לשמם ולמקור מוצאם של בני עלייה אלו, ואז נפרסה בפניו מסכת מופלאה, מפלאות תמים דעים... געציל, שמעריל ובערל היו כתובת ידועה לשמצה בקרב זקני העיירה וותיקיה. אף באפס מה לא ניכר עליהם ולו שמוץ של יידישקייט, ושום קשר או שיח וסיג לא היה להם עם אחיהם, יהודי העיירה. היו אלו מתנכרים לאלו ואלו מתנכרים לאלו.

יום אחד, בהיות בערל על אם הדרך לביצוע אחת מעסקאותיו, הלך דרך כפר אחד, והבחין בהתגודדות סוערות... 'חדשות' יש כאן, חשב בערל לעצמו, ירד מעל סוסו והתקרב אל אחת מקבוצות המשוחחים בלהיטות. וזהו דבר המעשה שהתחוויר לו, מצירוף קטעי השיחות אחד אל אחד:

איש יהודי היה בכפר זה, 'מושקה', שהתגוללה עליו חמתו של הפריץ, בגין עלייה שפלה שטפלו עליו שונאי ישראל, שכידוע לא חסרו מעולם. כדרכם של פריצים באותם ימים, ששלטו שלטון כמעט ללא מיצרים, הוטל מושקה אל בור הכלא האפל, שבחצר טירתו של הפריץ, שם נמק בייסורי רעב וצמא ומחנק איום. כומר העיירה שש על המציאה כמוצא שלל רב, ובחלקלקות לשונו, בשם דת האהבה והרחמים, השפיל עצמו אל תוככי המרתף הטחוב, ובעודו משתעל וכמעט נשנק מחוסר אוויר, נשא את נאומו בפני מושקה האומלל:

'שמע נא, יהודי נבזה! דע כי לעולם בן מוות אתה, על שהחצפת פניך וחטאת כנגד אדוננו הפריץ ירום הודו. אלא, שעלה בידי לשכנעו לחון אותך, באם תיאות לנטוש את דתך הישנה, דת רוצחי משיחנו, ולהכיר באמת - עפ"ל - ולקבל עליך את אמונתנו. באם כך תעשה, נתונים לך חיך במתנה וחפשי תהיה לנפשך. אך אם לא, באם תתעקש לשמור אמונים לדתך, אזי על עץ גבוה נתלה אותך, ולא זו אף זו - גופתך הנאלחה תיקבר בין מתינו, בבית הקברות שליד הכנסייה!'

ידוע ידע הכומר הרשע, כי היהודים הנבערים מאמינים, שהנקבר בין הגויים, אין לו חלק לעולם הבא. ניצל ברשעתו את תמימותו של הכפרי האומלל, אינו מעמיד בפניו שתי ברירות כלל, שהרי בין כה וכה - לפי דעתו אבוד הוא מן העולם הבא... בכך חפץ לשכנעו ליפול ברשתו הארסית!

נפשם בקרבם, מפחד הגיבור האימתני. עתה יכול היה בערל להתפנות לטיפול הראוי וההולם לכבוד המת, נטלו על כתפו ובזריזות עזב את העיירה, כשהוא מהלך ברגליו מהלך רב, בחושך ובאפילה, עד שהגיע לעיירה הסמוכה, בה איתר בית מדרש ומצא ציבור יהודים.

'טייערע ברידער!' קרא בגרון ניחר, יגע ועייף מן המאמץ הכביר, מת מצוה מוטל כאן לפניכם, בואו נא לגמול חסד של אמת עם אחיכם שמסר את נפשו על קידוש ה'?"

בערל שח בפניהם את השתלשלות המאורעות, והזהירם לשמור את כל העניין בסוד, לבל יבולע לקברו של מושקה מידם הארוכה והזדונית של הכומר וחבר מרעיו הטמאים. בחשאי נערכו כל סידורי הטהרה, ההלוויה והקבורה, ומושקה הובא עוד באותו לילה לקבר ישראל. בערל זכה, בסייעתא דשמיא, לקיים את הבטחתו. למחרת עם שחר, הועיד בערל את פעמיו לשוב לביתו. אך אז, החלו הרהורי תשובה לנקר במוחו. המצוה הגדולה שקיים, לא נתנה לו מנוח: 'הנה זכיתי לקיים מצוה נשגבה שכזו ולהציל יהודי מרדת שחת, ועתה אשוב לסורי ואחזור להתנהג כגוי גמור, כפי שהייתי עד עתה?! כיצד זה אוכל לעשות כעת הרעה הגדולה הזאת לאלקים?! לא כי, מעתה נפתח דף חדש בחיי. מושקה קידש את ה' במוותו, ואילו אני - אקדש את ה' בחיי! גמלה בליבו ההחלטה האמיצה, וכבר נוכחנו לדעת, שכשבוערל מחליט, הוא גם משתדל לקיים...

כ'בריה חדשה' שב בערל לביתו. מיד נועד עם אחיו, שח להם בהתרגשות את כל הקורות אותן, ומקרב ליבו החל לדבר על ליבם לנטוש את דרכם הנלוזה ולשוב למקור מחצבתם. 'הן בנים אנו לה' אלקינו! טען בלהט קודש. ואכן, דברים שייצאו מן הלב - נכנסו אל הלבבות, ובעקבותיו של בערל שבו גם אחים אל אביהם שבשמים, היטיבו דרכם ומעשיהם והשקיעו עצמם בעשה טוב, ושוקדים המה על התורה ועל העבודה. זהו סיפורים של שלושת האחים, עליהם שאל הרבי, סיימו בני העיירה לספר בפני אורחם הנערץ, שמהר לצוות לקרוא שוב לשלושת האחים, כשהוא מתעניין על דרך התשובה שקיבלו על עצמם, וסדרי לימודם. אז נתוודע לו שהם שקדו על לימוד הזוהר הק', וכמעט שידעו את כל ספר הזוהר בעל פה.

על קידוש שמו יתברך! - מי יבין לעמקי נפש ישראל, הששה ושמחה למסור עצמה לבוראה לקדש את שמך ברבים!

אה, עיקש הוא כפרד! נענה בערל, כשהוא מחליץ את עצמותיו ומנער את בגדיו מן האבק והטחב. 'מסרב הוא בכל תוקף, יהודי נבזה! אין עם מי לדבר, חבל על כל המאמצים!'

משראו הסוהרים בכך, החליטו לשים את הקץ לסיפור המתמשך. נכנסו אל מושקה ושאלוהו: 'מושקה, זו הזדמנות חייך האחרונה: האם תסכים להשתמד ולקנות את עולמך בזה ובבא?! והנה, תחת להתחמקויותיו, להם הסכימו עד עתה, אור מושקה עוז וענה להם בתקיפות בלתי מתפשרות: חלילה לי מלכפור בה' אלוקי ואלוקי אבותי, בורא כל העולמים אשר מלא כל הארץ כבודו! קרא מושקה בקול חוצב. "הן אם יקטלני - לו אייחל, עשו עימדי כרצונכם, אך את נשמתי ואת אמונותי לא תוכלו ליטול מעימי, אף בעיניים הקשים ביותר! חזקה היא האמונה יותר מכל שיקוציכם וגילוליכם, רשעותכם וטינופכם!". 'הלא מה אתם ומי אתם, הוסיף מושקה בשבט לשונו, 'דומים אתם לפגרי מתים, הבל וריק, תוהו ושווא נתעה! במה יתרונוכם ובמה מעלתכם, הלא כאין וכאפס תחשבו!'

בחמת זעם גררו אותן הסוהרים והגוירים אל עבר עמוד התלייה. 'שלושה ימים ושלושה לילות יהיה תלוי כאן', קראו בבז, למען ישמעו אחיו וייראו, ויהיה לבז ולקלון, ואחר כך נקברו בחצר הכנסייה, על אפס ועל חמתם! עשרה שומרים גברתנים הוצבו במקום. ידוע ידעו הרשעים, כי כבוד המת יקר עד מאוד בעיני בני ישראל ויעשו ככל יכולתם על מנת לשחרר את גופתו של אחיהם המעונה. לעת ערב, בחסות החשיכה, הגיע בערל, לקיים את הבטחתו. הן העניק תקיעת כף למושקה הקדוש, שהוא כמו ידיו יביאהו לקבר - ישראל! ללא שהות ניגש אל עמוד התלייה, והחל לטפל בהתרת החבל מעל גווייתו של הקדוש. לפתע, עטו עליו באחת הגברתנים שפטרלו מסביב, והחלו להכותו באלותיהם ולנסות להסיטו מן המקום. כאן חשף בערל את זרועותיו הנטויות, הכה על ימין ועל שמאל, כחיה פצועה התגונן, וממגנה עבר למתקפה חזיתית, שלף את מקלו ובמיומנות מדויקת הכה למוות שלושה מן השומרים, כשהשאר נסים כל עוד

תורה שבועל פה

דברי קדושה וחידושים דאורייתא בפיו הקדוש, ונקראת תורתו, ויכול לפעול השפעות טובות עם הפה ולבטל גזירות.

ועי"ז מבואר היטב הפסוק, זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר פירוש, זאת "החוקה" [דישועת האדם] היא על פי התורה, ומהו החוקה - אשר צוה ה' "לאמר", והיינו כי כן צוה ה', שיהיה כח להצדיק לבטל כל הגזירות על ידי "אמירתו ודיבורו", וכל זה הוא על פי התורה שדבוק בה, ועל ידי כן מתדבק באין - סוף ב"ה, וממשיך רחמים על כנסת ישראל ממקור העליון, ואין רשות לשום מלאך וממונה להרהר אחריו, כי חקה חקתי גזירה גזרתי וכו' והבן.

יעזור השי"ת שנוכל לידבק בהקב"ה ובעבדיו הקדושים, ובוה יימשך לנו שפע רפואות וישועות בכל העניינים, מתוך שמחה וחדוה, עדי נזכה לכתוב כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון בב"א.

עצמו באין סוף ב"ה - אזי ממשיך רחמים גדולים על כנסת ישראל ממקורות העליונים.

תורה שבועל פה

וכדברים אלו נמצאים נמי **בנועם אלימלך** (פרשת בחקותי) שעל ידי התורה הקדושה שהצדיק לומד ומחדש חידושים יכול לבטל הגזרות, דכתיב ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, דהמלאך נקרא עומד והוא מחמת שכאשר ימסור לו השי"ת איזה שליחות לעשות, בלתי אפשרי לו לשנות כלל וכלל, אבל הצדיק השלם ברוב קדושתו, הוא מהלך בין העומדים הם המלאכים, ובקדושתו הוא מושך ונוטל הדבר השליחות מהמלאך, ומעלה אותו הדבר למעלה לעולם העליון אשר שם הרחמים גמורים והגזירה ממילא בטל, ומבאר שם דמשום זה נקראת "תורה שבעל פה", הוא מחמת שהצדיק מקדש את פיו שאינו מוציא מפיו שום דבר בטל חס וחלילה, וזהו לשון בעל פה, רצה לומר שהוא "בעל" ואדון ל"פה", שאינו מדבר אלא